

การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปฏิบัติงานขององค์การ
บริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

The Integration of Four Paths to Accomplishment in public Participation in
The Operations of Nam Sai Subdistrict Administrative Organization,
Jaturaphakpiman District, Roi Et Province

ทิพวรรณ ภาวูธ

Tippawan Pawut

พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า

Pornpimol Pochaila

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

Mahamakut Buddhist University, Roi-Et Campus

E-mail: puk.tp2010@gmail.com

Received: 22 February 2025; Revised: 4 August 2025; Accepted: 18 August 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชน การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ 3) เพื่อเสนอแนะการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 354 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมการตัดสินใจหรือจัดทำประชาคมติเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชน ประชาชนควรมีส่วนร่วมการกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องการดำเนินงานพัฒนา ด้านการร่วมปฏิบัติงาน ควรให้ประชาชนเข้าร่วมประเมินการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

คำสำคัญ: การบูรณาการ, หลักอิทธิบาท 4, การมีส่วนร่วมของประชาชน, การปฏิบัติงาน

Abstract

The purposes of this research article were: 1) To study The Integration of FOUR Paths to Accomplishment in Public Participation in the Operations of Nam Sai Subdistrict Administrative Organization. JaturaphakPhiman District Roi Et Province. 2) To compare The Integration of FOUR Paths to Accomplishment in Public Participation in the Operations of Nam Sai Subdistrict Administrative Organization, classified by gender, age, education level, and occupation. 3) To study recommendations for The Integration of FOUR Paths to Accomplishment in Public Participation in the Operations of Nam Sai Subdistrict Administrative Organization. It is a quantitative research (Descriptive Study). The population used in the research Including people aged 18 years whose names are in the civil registration. In the area of Nam Sai Subdistrict Administrative Organization Chaturaphak Phiman District Roi Et Province, population 4,032 people There will be a sample size of 354 people. The tool used to collect data is a 5-level rating scale questionnaire with content validity equal to 0.67-1.00 and reliability equal to .97.

The research results found that:

1. The Integration of four Paths to Accomplishment in Public Participation in the Operations of Nam Sai Subdistrict Administrative Organization. as a whole is at a high level. The aspect with the highest average is the aspect of participation in evaluation (wimangsa), followed by the aspect Participate in receiving benefits (Chantha) and participate in decision-making (Chitta). The aspect with the lowest average Participation in operations (viriya).

2. Results of comparing of The Integration of four Paths to Accomplishment in Public Participation in the Operations of Nam Sai Subdistrict Administrative Organization. Cclassified by gender, age, education level, and occupation, are all significantly different at the .05 level.

3. Suggestions found that people should be given an opportunity to participate in decision-making or hold a referendum to solve problems in the community. People should participate in determining guidelines to solve community problems. People should be involved in development operations. Participation in operations People should be allowed to participate in evaluating the development that has been done and to what extent it has achieved its objectives.

Keywords: Integration, Principles of influence 4, Public participation, Operation

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นเริ่มมีการบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2511 และปรับปรุงต่อเนื่องในรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ จนถึง พ.ศ. 2560 ที่เน้นการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง บริหารงานบุคคลและงบประมาณของตน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ภายใต้อำนาจกำกับดูแลตามกฎหมาย ไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ขณะที่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 เน้นขยายอำนาจหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สร้างดุลยภาพระหว่างกำกับการกำกับดูแลและความเป็นอิสระ พัฒนาการบริหารงาน และเพิ่มความโปร่งใสในระดับท้องถิ่น (วุฒิสภา ต้นไชย, 2559)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อบริหารและพัฒนาท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจจากรัฐบาลกลาง อปท. มีหน้าที่ให้บริการสาธารณะและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ และสวัสดิการสังคม (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นรูปแบบหนึ่งของ อปท. ซึ่งมีขนาดเล็กที่สุดแต่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด โดยเฉพาะในเขตชนบท อบต. มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 7 พ.ศ. 2562) และมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมประชาธิปไตยและการปกครองตนเอง อบต.น้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด มีบทบาทในการก่อสร้างและซ่อมแซมถนน สนับสนุนกลุ่มอาชีพ ส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาส และช่วยเหลือผู้ประสบภัย ทั้งนี้แม้จะมีกิจกรรมหลากหลาย แต่รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2566 พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนยังอยู่ในระดับต่ำ ทั้งในด้านการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การรับประโยชน์ และการประเมินผล (องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส, 2566) การสร้างการมีส่วนร่วมจึงถือเป็นความท้าทายสำคัญของ อบต.น้ำใส ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

การบริหารท้องถิ่นต้องอาศัยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ การปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำเป็นต้องบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน โดยเฉพาะหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ช่วยให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 1. ฉันทะ (ความพอใจในสิ่งที่ทำ) 2. วิริยะ (ความเพียร) 3. จิตตะ (ความใส่ใจ) และ 4. วิมังสา (การพิจารณาเหตุผล) ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ทั้งในการทำงานและการดำรงชีวิตประจำวัน (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2541)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด อย่างไรก็ตาม รายงานผลการดำเนินงานของ อบต. น้ำใส ปี 2566 พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนยังอยู่ในระดับต่ำ แม้มีโครงการและกิจกรรมหลายด้านที่มุ่งเน้นประโยชน์ต่อชุมชน ปัญหาดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นในการศึกษาระดับและความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วม เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้เกิดผลจริงในเชิงปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาประเด็นนี้โดยมุ่งหวังให้ผลการวิจัยเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารงานท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ฉบับที่ 20 ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวนประชากร 4,032 คน (ที่มาสำนักทะเบียนราษฎร อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด พุทธศักราช 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ฉบับที่ 20 ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 354 คน ที่ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเทียบตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2560)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีบทบาทในการกำหนดแนวทาง ด้านการร่วมปฏิบัติงาน ด้านการมีบทบาทร่วมในการได้รับผลตอบแทน และด้านการมีบทบาทในการประเมินประสิทธิภาพ มีลักษณะมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลัก วิธีการของลิเคิร์ท (R.A. Likert) โดยการแบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended Questions)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 4.1 ประสานงานกับงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ดโดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลทำการวิจัย 4.2 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมด้วยผู้ช่วยวิจัย 4.3 ทำการแจกแบบสอบถาม โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง ฟังโดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม และรอรับแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยตัวผู้วิจัยเอง 4.4 เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วทั้งหมดเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพรรณนา ใช้อธิบายปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้สถิติ เช่น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายตามระดับการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชน สถิติอนุมาน ใช้ทดสอบสมมติฐานและเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัจจัยการไปใช้สถิติเลือกตั้ง โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) สำหรับตัวแปรสองกลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) สำหรับตัวแปรตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป หากพบความแตกต่างจะใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe) เปรียบเทียบรายคู่ การวิเคราะห์คำถามปลายเปิด ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับบริบท (Context) โดยแจกแจงความถี่ของคำตอบ เพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางและความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบูรณาการหลักอิทธิบาทในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการมีบทบาทในการกำหนดแนวทาง	4.04	0.79	มาก	3
2. ด้านการร่วมปฏิบัติงาน	4.03	0.90	มาก	4
3. ด้านการมีบทบาทร่วมในการได้รับผลตอบแทน	4.05	0.84	มาก	2
4. ด้านการมีบทบาทในการประเมินประสิทธิภาพ	4.28	0.71	มาก	1
รวมเฉลี่ย	4.10	0.81	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีบทบาทในการประเมินประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.71) รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีบทบาทร่วมในการได้รับผลตอบแทน ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.84) ด้านการ

693 การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร

มีบทบาทในการกำหนดแนวทาง ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.79) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการร่วมปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.90)

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชน	เพศ				t	Sig
	หญิง		ชาย			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการมีบทบาทในการกำหนดแนวทาง	4.17	0.64	3.75	0.60	5.997	.000*
2. ด้านการร่วมปฏิบัติงาน	4.18	0.69	3.73	0.84	4.984	.000*
3. ด้านการมีบทบาทร่วมในการได้รับผลตอบแทน	4.18	0.67	3.78	0.68	5.156	.000*
4. ด้านการมีบทบาทในการประเมินประสิทธิภาพ	4.32	0.48	4.19	0.48	2.344	.020*
รวม	4.21	0.59	3.86	0.60	5.221	.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ

การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชน	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการมีบทบาทในการกำหนดแนวทาง	ระหว่างกลุ่ม	44.119	2	22.060	71.342	.000*
	ภายในกลุ่ม	108.533	351	.309		
	รวม	152.652	353			
2. ด้านการร่วมปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	65.284	2	32.642	79.003	.000*
	ภายในกลุ่ม	145.024	351	.413		
	รวม	210.308	353			
3. ด้านการมีบทบาทร่วมในการ	ระหว่างกลุ่ม	39.481	2	19.740	51.787	.000*

694 การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

การได้รับผลตอบแทน	ภายในกลุ่ม	133.796	351	.381		
	รวม	173.277	353			
4. ด้านการมีบทบาทในการระหว่างกลุ่ม		2.871	2	1.435	6.296	.002*
ประเมินประสิทธิภาพ	ภายในกลุ่ม	80.027	351	.228		
	รวม	82.898	353			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	31.974	2	15.987	55.920	.000*
	ภายในกลุ่ม	100.348	351	.286		
	รวม	132.322	353			

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา

การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชน	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการมีบทบาทในการกำหนดแนวทาง	ระหว่างกลุ่ม	3.647	2	1.823	4.295	.014*
	ภายในกลุ่ม	149.006	351	.425		
	รวม	152.653	353			
2. ด้านการร่วมปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	6.569	2	3.284	5.658	.004*
	ภายในกลุ่ม	203.739	351	.580		
	รวม	210.308	353			
3. ด้านการมีบทบาทร่วมในการได้รับผลตอบแทน	ระหว่างกลุ่ม	3.043	2	1.521	3.137	.045*
	ภายในกลุ่ม	170.234	351	.485		
	รวม	173.277	353			
4. ด้านการมีบทบาทในการประเมินประสิทธิภาพ	ระหว่างกลุ่ม	.268	2	.134	.570	.566
	ภายในกลุ่ม	82.629	351	.235		
	รวม	82.897	353			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.669	2	1.335	3.613	.028*
	ภายในกลุ่ม	129.653	351	.369		
	รวม	132.322	353			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

695 การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการมีบทบาทในการประเมินประสิทธิภาพ ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอาชีพ

การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชน	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการมีบทบาทในการกำหนดแนวทาง	ระหว่างกลุ่ม	21.629	2	10.814	28.971	.000*
	ภายในกลุ่ม	131.024	351	.373		
	รวม	152.653	353			
2. ด้านการร่วมปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	28.341	2	14.170	27.334	.000*
	ภายในกลุ่ม	181.968	351	.518		
	รวม	210.309	353			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	19.988	2	9.994	22.884	.000*
	ภายในกลุ่ม	153.289	351	.437		
	รวม	173.277	353			
4. ด้านการมีบทบาทในการประเมินประสิทธิภาพ	ระหว่างกลุ่ม	3.234	2	1.617	7.124	.001*
	ภายในกลุ่ม	79.664	351	.227		
	รวม	82.898	353			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	16.268	2	8.134	24.601	.000*
	ภายในกลุ่ม	116.054	351	.331		
	รวม	132.322	353			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากคำถามปลายเปิดพบว่า 1) ด้านการมีบทบาทในการกำหนดแนวทาง ควรวางแผนที่รอบคอบ มีความยืดหยุ่น และเปิดรับความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้แนวทางนั้นมีความเหมาะสมและนำไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน 2) ด้านการร่วมปฏิบัติงาน ควรส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตรและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้สมาชิกในทีมได้แสดงศักยภาพของตนเอง 3) ด้านการมี

บทบาทในการได้รับผลตอบแทน ควรส่งเสริมให้มีการสื่อสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับผลตอบแทนและเงื่อนไข
ต่างๆ 4) ด้านการมีบทบาทในการประเมินประสิทธิภาพ ควรนำเทคโนโลยีหรือเครื่องมือที่ทันสมัยมาช่วยใน
การวิเคราะห์และติดตามผลการประเมิน

อภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปฏิบัติงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภอดงหลวง จันทบุรี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำเสนอการ
อภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) ระดับการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การ
บริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภอดงหลวง จันทบุรี โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้
อาจเป็นเพราะว่า การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงการเชื่อมโยงความรู้
และประสบการณ์ให้เกิดความสมดุลและเป็นองค์รวม โดยเน้นความร่วมมือใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การร่วม
กำหนดแนวทาง 2) การร่วมปฏิบัติ 3) การร่วมรับผลประโยชน์ และ 4) การร่วมประเมินผล โดยใช้หลักฉันทะ
วิธียะ จิตตะ และวิมังสา เป็นแนวทางสู่ความสำเร็จ ช่วยลดความซ้ำซ้อน เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และ
สร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen และ
Uphoff (1980) ได้เสนอกรอบแนวคิดพื้นฐานสำหรับการอธิบายและวิเคราะห์การมีส่วนร่วม โดยแบ่งเป็น 4
ลักษณะ ได้แก่ 1.การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ 2.การร่วมดำเนินการปฏิบัติการ 3.การมีส่วนร่วมใน
การได้รับผลประโยชน์ และ 4.การมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครู
ปลัดสุวรรณ์จันทมโม และคณะ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของ
ประชาชนบ้านหัวนาหม้อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้
หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านหัวนาหม้อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอนองนาคำ จังหวัด
ขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

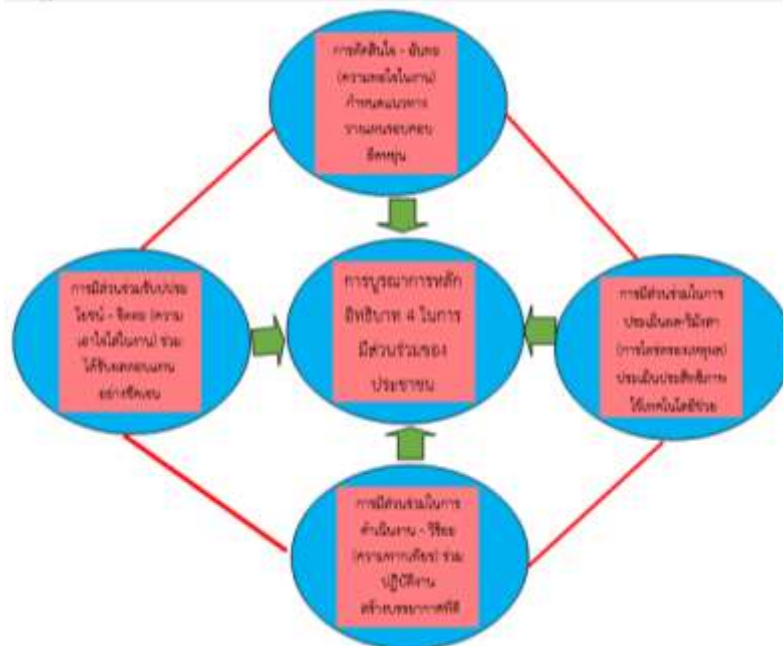
2) ผลการเปรียบเทียบการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภอดงหลวง จันทบุรี จำแนกตามเพศ อายุ
ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า
ทั้งเพศชายและเพศหญิง อายุที่ต่างกัน ระดับการศึกษาที่ไม่เท่าเทียม และอาชีพที่ทำก็ไม่เหมือนกันทำให้มี
ความคิดในการเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใสแตกต่างกัน เพราะต่างคน
ต่างคิด และมีเวลาที่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิเดช ธนานุทยกุล และคณะ (2567) ได้ศึกษาการมี
ส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สาในเขตอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน
ผลการวิจัยระบุว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน
ขององค์การดังกล่าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ข้อเสนอแนะการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภอดงหลวง จันทบุรี พบว่า 1) ด้านการมีบทบาทในการ
กำหนดแนวทาง ควรการวางแผนที่รอบคอบ มีความยืดหยุ่น และเปิดรับความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
เพื่อให้แนวทางนั้นมีความเหมาะสมและนำไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน 2) ด้านการร่วมปฏิบัติงาน ควรส่งเสริม

697 การบูรณาการหลักอริยบท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วน
ตำบลน้ำใส อำเภอดุสิตพัฒนา จังหวัดร้อยเอ็ด

บรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตรและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้สมาชิกในทีมได้แสดงศักยภาพของ
ตนเอง 3) ด้านการมีบทบาทร่วมในการได้รับผลตอบแทน ควรส่งเสริมให้มีการสื่อสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับ
ผลตอบแทนและเงื่อนไขต่างๆ 4) ด้านการมีบทบาทในการประเมินประสิทธิภาพ ควรนำเทคโนโลยีหรือ
เครื่องมือที่ทันสมัยมาช่วยในการวิเคราะห์และติดตามผลการประเมิน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระบุญเพ็ง
สิทธิวงษา (2562) ได้วิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอริยบท 4 ในการบริหารจัดการของบุคลากรองค์การ
บริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยผลการศึกษาเผยว่าแนวทางพัฒนาการใช้หลักอริย
บท 4 มีดังนี้ 1.ด้านฉันทะ (ความพอใจ) บุคลากรควรใช้ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่เพื่อพิจารณาและตัดสินใจใน
การบริหารจัดการส่วนท้องถิ่นอย่างรอบคอบ 2.ด้านวิริยะ (ความพยายาม) บุคลากรต้องมีความจริงจังและ
ความรับผิดชอบต่อการบริหารจัดการท้องถิ่น. 3.ด้านจิตตะ (ความตั้งใจ) บุคลากรควรแสดงความเสียสละและ
มุ่งมั่นในการทำงาน เพื่อประโยชน์ขององค์กร และพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัยพบว่า การบูรณาการหลักอริยบท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ
และวิมังสา ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใสได้
อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยเป็นการประยุกต์หลักธรรมทางพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาการทำงานร่วมกัน
ระหว่างภาครัฐกับประชาชน

สรุป

ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ดังนี้ 1) การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนการ
ปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบ
การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำ
ใส จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3) ข้อเสนอแนะพบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมการตัดสินใจหรือจัดทำประชาคมติเพื่อแก้ไข
ปัญหาชุมชน ประชาชนควรมีส่วนร่วมการกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน ควรให้ประชาชนเข้ามา
มีส่วนเกี่ยวข้องการดำเนินงานพัฒนา ด้านการร่วมปฏิบัติงาน ควรให้ประชาชนเข้าร่วมประเมินการพัฒนาที่ได้
กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย พบว่า การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส อำเภोजตุรพัตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน
อยู่ในระดับมาก ดังนั้น

1) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ
กำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนา อบต. ตามวัตถุประสงค์

2) จากผลการวิจัยหน่วยงานบังคับบัญชาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ
จัดทำแผนพัฒนาชุมชน ใน อบต.อย่างมีความเอาใจใส่ รับผิดชอบต่องานที่ทำเพื่อการดำเนินงานที่มี
ประสิทธิภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะนำไปใช้

1) จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการมีบทบาทในการประเมินประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก ดังนั้น ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการเข้าไปสังเกตการณ์และทบทวนในการทำงานของ อบต. เพื่อเกิด
การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2) จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการมีบทบาทในการกำหนดแนวทาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก
ดังนั้น เพื่อให้นโยบายของ อบต. ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการ
ปฏิบัติงานอย่างรับผิดชอบ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิง
ลึก

2) ควรศึกษารูปแบบการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างเป็นรูปธรรม

3) ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). รายงานผลการศึกษาข้อสังเกต ในการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่ม
ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี พ.ศ. 2558. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร:
ศูนย์ผลิตเอกสารกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- ธีรเดช ธนานุตยกุล, พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปัญญา และธิดาภูมิ หมั่นมี. (2567). การมีส่วนร่วมของชุมชนใน
การจัดการงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สาในเขตอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน. *Journal of
Education and Social Agenda*. 1(3), 15–28.
- พระครูปลัดสุวิจิตรจันทมโม และคณะ. (2562). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของ
ประชาชนบ้านห้วยนาหม่อ ตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองน้ำคำ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการ
พระพุทธศาสนาเขตลุ่มแม่น้ำโขง*. 3(2), 1-11.
- พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา. (2562). การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การ
บริหาร ส่วน ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*. 6(5),
2459-2480.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2541). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร:
สหธรรมิก.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2559). รูปแบบและประเภทการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำใส. (2566). รายงานผลการปฏิบัติงาน อบต. น้ำใส. เรียกใช้เมื่อ 25 สิงหาคม
2567 จาก <https://www.namsai.go.th/file3.html>.
- Cohen and Uphoff. (1980). *Participation in Local Development of People in Municipality
Laem Chabang. Sriracha District, Chonburi.*